

Podręcznik dla
przedsiębiorców

Raportowanie ESG

Podręcznik dla przedsiębiorców Raportowanie ESG

Wykonanie: Agencja Rozwoju Regionalnego S.A w Koninie
ul. Zakładowa 4, 62-510 Konin

AGENCJA ROZWOJU
REGIONALNEGO S.A.
W KONINIE

Zespół redakcyjny:

- Emilia Nachowiak
- Jakub Jackowski
- Monika Bielakowska-Kaszniak
- Monika Szymczak

Publikacja powstała w ramach projektu pn. „LIFE AFTER COAL PL – Wdrażanie Strategii na rzecz Neutralności Klimatycznej Wielkopolska Wschodnia 2040” (nr LIFE21-IPC-LIFE AFTER COAL PL) finansowanego z Programu LIFE Unii Europejskiej oraz Narodowego Funduszu Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej.

Publikacja odzwierciedla jedynie stanowisko autorów i instytucje finansujące nie ponoszą odpowiedzialności za umieszczoną w nich zawartość merytoryczną.

Projekt pn. „LIFE AFTER COAL PL - Wdrażanie Strategii na rzecz Neutralności Klimatycznej Wielkopolska Wschodnia 2040”, realizowany jest przy dofinansowaniu z Programu LIFE Unii Europejskiej oraz Narodowego Funduszu Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej
LIFE21-IPC-PL-LIFE AFTER COAL PL

Spis treści

Wyjaśnienie użytych pojęć i skrótów	2
Wstęp	4
1. Projekt LIFE AFTER COAL PL	5
2. Cele Zrównoważonego Rozwoju	7
3. Czym jest ESG?	11
ESG jako podstawa zrównoważonego biznesu	12
4. Podstawowe regulacje Unii Europejskiej w zakresie ESG	16
5. Dyrektywa CSRD, kto będzie objęty raportowaniem?	21
Kto będzie objęty dyrektywą?	21
Zakres raportowanych informacji	24
6. Podsumowanie	29
Bibliografia	30
Spis Tabel	30

Wyjaśnienie użytych pojęć i skrótów

CSR – (z ang. Corporate Social Responsibility) odnosi się do dobrowolnych działań firmy w celu poprawy jej wpływu na społeczeństwo i środowisko. Inicjatywy CSR mogą obejmować darowizny filantropijne, programy usług społecznych i inicjatywy na rzecz ochrony środowiska. CSR skupia się na szerokim, idealistycznym podejściu do zrównoważonego rozwoju, często koncentrując się na poprawie wizerunku firmy oraz budowaniu relacji z lokalnymi społecznościami.

CSRD – (ang. Corporate Sustainability Reporting Directive) jest następcą obecnej dyrektywy NFRD (ang. Non-Financial Reporting Directive), która wymaga od firm o określonej wielkości sprawozdawania ich wpływu na społeczeństwo i środowisko. Nowe obowiązki dotyczące CSRD będą obejmować upublicznianie bardziej szczegółowych informacji w zakresie raportowania zrównoważonego rozwoju takich jak: emisja gazów cieplarnianych, efektywność energetyczna, zarządzanie odpadami, zatrudnienie, dywersyfikacja, prawa człowieka, zarządzanie ryzykiem i wiele innych czynników ESG.

Dekarbonizacja – proces ograniczania lub całkowitego wyeliminowania emisji dwutlenku węgla (CO₂) i innych gazów cieplarnianych do atmosfery. Dekarbonizacja może być realizowana na różnych poziomach, od indywidualnych gospodarstw domowych po całe gospodarki narodowe. Na poziomie indywidualnym można ją osiągnąć poprzez eliminację źródeł energii opartych na węglu, np. ogrzewanie domu oparte o czystą energię ze źródeł odnawialnych, fotowoltaiki czy energii wiatrowe. Na poziomie krajowym dekarbonizacja wymaga m.in. rozwoju odnawialnych źródeł energii, efektywności energetycznej w krajowym miksie energetycznym i transformacji przemysłowej.

DPP – (ang. Digital Product Passport – Cyfrowy Paszport Produktu) to nośnik informacji obejmujących cały cykl życia produktu, który ma za zadanie zapewnić pełną historię produktu, od momentu jego wytworzenia, aż po recykling lub utylizację. Dla konsumentów cyfrowy paszport produktu oznacza większą przejrzystość i możliwość dokonania wyboru produktów zgodnie z własnymi wartościami. Dzięki łatwemu dostępowi do informacji, klienci mogą świadomie wybierać produkty, które są bezpieczne, etyczne i przyjazne dla środowiska

ESG – (raportowanie ESG) to skrót od angielskich słów Environmental - środowiskowy, Social - społeczny i Governance - ład organizacyjny. U podstaw tej koncepcji leży chęć poznania i oceny zarówno krótko, jak i długofalowego wpływu, jaki przedsiębiorstwo wywiera na społeczeństwo i środowisko w wyniku decyzji biznesowych. ESG to jeden ze sposobów bardziej świadomego zarządzania organizacją, który uwzględnia jej rzeczywiste i potencjalnie negatywne oddziaływanie.

ESRS – (ang. European Sustainability Reporting Standards), to standardy raportowania zrównoważonego rozwoju, które mają na celu zapewnienie europejskim przedsiębiorstwom jednolitej metody raportowania informacji ESG. Standard ESRS to element dyrektywy CSRD (Corporate Sustainability Reporting Directive) wprowadzonej przez Komisję Europejską w 2022 roku.

GRI – (ang. Global Reporting Initiative) to zestaw wytycznych, które zapewniają wspólne ramy dla firm w zakresie raportowania ich wyników ekonomicznych, środowiskowych i społecznych. Standardy GRI są powszechnie uznawane za wiodący standard raportowania zrównoważonego rozwoju i są stosowane przez firmy na całym świecie.

NFRD – (ang. Non-Financial Reporting Directive) dyrektywa w sprawie sprawozdawczości pozafinansowej, została zastąpiona przez dyrektywę CSRD.

Taksonomia – to potoczna nazwa Rozporządzenia Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) 2020/852 z dnia 18 czerwca 2020 roku w sprawie ustanowienia ram ułatwiających zrównoważone inwestycje. Jej zadaniem jest ukierunkowanie inwestycji przedsiębiorstw z obszaru Unii Europejskiej, tak by były bardziej zrównoważone, aby wspierać realizację celów polityki klimatycznej i szerszej polityki środowiskowej.

Zrównoważony rozwój – (ang. Sustainable Development) rozumiany jest jako rozwój, który pozwala tak zaspokajać bieżące potrzeby, by nie ograniczało to dostępu do zasobów i możliwości korzystania z nich przyszłym pokoleniom. W praktyce to dbałość o zasoby i ograniczanie negatywnego wpływu na otoczenie oraz wyrównywanie szans rozwojowych w skali całego świata.

taką ikoną w tekście oznaczono odwołanie do dokumentów źródłowych, które mogą stanowić dla czytelnika dodatkowe źródło informacji.

Wstęp

W dzisiejszych czasach zrównoważony rozwój i odpowiedzialność ekologiczna oraz społeczna stają się kluczowymi elementami strategii biznesowych. Zmiany klimatyczne dotyczą nas wszystkich - od ekstremalnych warunków pogodowych po zagrożenie bezpieczeństwa żywnościowego. Ochrona klimatu jest nie tylko naszym obowiązkiem, ale i szansą na lepszą przyszłość. To od każdego z nas zależy jak będzie wyglądać nasze środowisko. Od zmiany nawyków transportowych po wybór produktów wielokrotnego użytku, każdy wybór ma znaczenie. Raportowanie ESG (skrót od angielskich słów: Environmental, Social i Corporate Governance) pomimo, że przede wszystkim jest dobrowolne dla przeważającej części MŚP wiąże się z rosnącą liczbą globalnych regulacji nakazujących przestrzeganie i ujawnianie informacji na temat kwestii środowiskowych, społecznych i tych związanych z zarządzaniem biznesem. Te trzy kwestie: środowiskowe, społeczne i korporacyjne są bardzo istotne z punktu widzenia koncepcji zrównoważonego rozwoju, która zakłada, że rozwój gospodarki powinien następować przy zachowaniu równowagi środowiskowej i poszanowaniu praw człowieka. UE wyznaczyła ambitne cele na 2030 r. w zakresie redukcji emisji gazów cieplarnianych, energii odnawialnej i efektywności energetycznej, aby stworzyć gospodarkę niskoemisyjną i odporną na zmiany klimatu.

Już w 2025 roku pierwsza grupa dużych firm będzie raportowała dane na temat zrównoważonego rozwoju w ramach dyrektywy CSRD, kolejna grupa dołączy w roku 2026, a MŚP, których akcje są w obrocie publicznym – w roku 2027. W sumie obowiązek będzie dotyczył około 4000 firm w Polsce. Zgodnie z nowymi regulacjami, do przygotowania raportów zrównoważonego rozwoju, duże przedsiębiorstwa będą potrzebowały informacji od swoich dostawców z sektora MŚP. Bez odpowiedniej wiedzy oraz procesów, małe i średnie firmy nie będą w stanie odpowiedzieć na takie zapotrzebowanie.

Poradnik ten dedykowany jest przedsiębiorstwom z terenu Wielkopolski Wschodniej, która do 2040 roku ma stać się obszarem neutralnym klimatycznie. Aby ułatwić realizację tego celu powstała „Strategia na Rzecz Neutralności Klimatycznej Wielkopolska Wschodnia 2040” (zwana dalej „Strategią”). Celem sporządzenia „Strategii” było wyznaczenie nowego proklimatycznego podejścia do rozwoju subregionu oraz wskazanie kierunków działań długookresowych, których efektem będzie redukcja emisji gazów cieplarnianych i poprawa jakości powietrza, rozwój i zwiększenie wykorzystania odnawialnych źródeł energii oraz ograniczenie zapotrzebowania na nieodnawialną energię pierwotną i zwiększenie efektywności energetycznej.

1. Projekt LIFE AFTER COAL PL

Program LIFE jest instrumentem finansowym Unii Europejskiej poświęconym współfinansowaniu projektów z dziedziny ochrony środowiska, przyrody i wpływu człowieka na klimat. Głównym celem tego Programu jest wspieranie procesu wdrażania wspólnotowego prawa ochrony środowiska, realizacja unijnej polityki prośrodowiskowej i proklimatycznej, a także identyfikacja i promocja nowych rozwiązań. Złożony do Programu LIFE, zintegrowany i konsorcjalny projekt kilkudziesięciu partnerów z Wielkopolski pod nazwą „LIFE AFTER COAL PL - Wdrażanie Strategii na rzecz Neutralności Klimatycznej Wielkopolska Wschodnia 2040” związany jest przede wszystkim z wdrażaniem **Strategii na rzecz Neutralności Klimatycznej Wielkopolska Wschodnia 2040**¹ (zwana dalej „Strategią”).

Dokument ten określa politykę Samorządu Województwa Wielkopolskiego ukierunkowaną na osiągnięcie na poziomie regionalnym unijnych celów klimatycznych, wynikających bezpośrednio z dokumentów UE, przede wszystkim takich jak: Europejski Zielony Ład, Pakiet: Gotowi na 55, Czysta Planeta oraz Strategia w zakresie wodoru na rzecz Europy neutralnej dla klimatu.

Istotą „Strategii” jest wyznaczenie oraz integracja kierunków rozwoju społeczno-gospodarczego pod kątem osiągnięcia celów klimatycznych wskazanych na poziomie unijnym. Zahamowanie procesu zmian klimatu i globalnego ocieplenia wymaga podejmowania działań na rzecz ograniczenia wpływu człowieka na klimat w wymiarze ponadlokalnym i lokalnym. Zakłada się, że wdrożenie innowacyjnych, wieloaspektowych i komplementarnych rozwiązań mających charakter systemowy i zintegrowany terytorialnie na obszarze Wielkopolski Wschodniej, poprzez uzyskanie synergii i efektu skali, doprowadzi do osiągnięcia neutralności klimatycznej w roku 2040.

**Strategia na rzecz
Neutralności
Klimatycznej
Wielkopolska
Wschodnia 2040**

Europejski Zielony Ład

Cel główny projektu LIFE AFTER COAL PL to znaczne skrócenie czasu niezbędnego do osiągnięcia efektów Strategii na rzecz neutralności klimatycznej Wielkopolska

¹ https://life.arrkonin.org.pl/wp-content/uploads/2023/05/1_SNK_11_03_2021.pdf

Wschodnia 2040 poprzez stworzenie optymalnych warunków do jej pełnego i efektywnego wdrożenia.

Cele szczegółowe projektu to²:

1. Uzyskanie akceptacji społecznej i czynnego włączania się społeczeństwa Wielkopolski Wschodniej w transformację gospodarczą i społeczną na gospodarkę zeroemisyjną.
2. Mobilizacja dodatkowych funduszy zewnętrznych, ich absorbcja i redystrybucja w celu efektywnej realizacji Strategii na rzecz Neutralności Klimatycznej Wielkopolska Wschodnia 2040.
3. Wsparcie i realizacja Strategii na rzecz Neutralności Klimatycznej Wielkopolska Wschodnia 2040, ze szczególnym uwzględnieniem procesu transformacji sektora komunalno-bytowego, transportu oraz zmian redukujących emisję CO₂ w małych i średnich przedsiębiorstwach.
4. Standaryzacja rozwiązań oraz ich transfer i replikacja do innych regionów w Polsce i UE.

W ramach realizacji projektu mikro, mali i średni przedsiębiorcy (MŚP) z terenu Wielkopolski Wschodniej mogą liczyć na szeroki zakres usług konsultacyjnych, szkoleniowych i informacyjnych. Mogą także brać udział w spotkaniach informacyjnych, promocyjnych i konsultacyjnych dotyczących innowacyjnych rozwiązań w zakresie technologii zapewniających neutralność klimatyczną. Oferowane jest także wsparcie doradcze w pozyskiwaniu środków zewnętrznych na działania związane z transformacją energetyczną, opracowanie analizy potrzeb i założeń do dystrybucji środków wsparcia transformacji energetycznej przedsiębiorstw oraz doradztwo techniczne i technologiczne dla projektów MŚP w dziedzinie energetyki.

Strona projektu
LIFE AFTER COAL PL

² https://life.arrkonin.org.pl/wp-content/uploads/2023/05/1_SNK_11_03_2021.pdf

2. Cele Zrównoważonego Rozwoju

W 2015 roku Organizacja Narodów Zjednoczonych przyjęła Agendę 2030³, w ramach której zdefiniowano 17 Celów Zrównoważonego Rozwoju (ang. Sustainable Development Goals, SDGs). Plan zakłada ich realizację w skali globalnej do 2030 roku, a dotyczą one między innymi przeciwdziałania problemom społecznym, takim jak głód czy nierównościami w obszarze płci, ułatwiania dostępu do edukacji, rozwijania standardów środowiskowych, a także tworzenia partnerstw międzysektorowych. Cele Zrównoważonego Rozwoju zostały rozbite na 169 zadań realizowanych na poziomie krajowym. Jako członek ONZ Polska aktywnie uczestniczy w osiąganiu tych celów i monitoruje postępy w poszczególnych obszarach. Mimo, iż cele odnoszą się do zagadnień społecznych i środowiskowych, które leżą w granicach odpowiedzialności poszczególnych państw, każdy podmiot, w tym przede wszystkim sektor biznesu, może przyczynić się do ich realizacji poprzez prowadzone projekty.

Rys. 1: Cele zrównoważonego rozwoju

Źródło: <https://www.gov.pl/web/polskapomoc/cele-zrownowazonego-rozwoju>

Osiągnięcie Celów Zrównoważonego Rozwoju będzie możliwe jedynie dzięki wspólnym wysiłkom i współpracy pomiędzy sektorem publicznym i biznesem, a także organizacjami pozarządowymi i oświatowymi, na poziomie regionalnym, krajowym i międzynarodowym.

Przedsiębiorstwa nie tylko istotnie wpływają na gospodarkę, ale też na określone zasoby: ludzkie, finansowe, infrastrukturalne i inne, które pozwalają dokonywać zmian.

³ <https://www.un.org.pl/data> dostępu 15.07.2024

Duże przedsiębiorstwa mają wpływ zarówno na świadomość i zachowania konsumentów i konsumentek, jak i na mniejsze podmioty, będące w ich łańcuchach dostaw (np. dostawców produktów i usług). Mogą być odpowiedzialne za promocję pozytywnych działań jak i wyznaczać trendy zrównoważonego rozwoju.

W obecnym czasie wszyscy rozumiemy, że kryzys klimatyczny ma na nas bezpośredni wpływ. Wysokie temperatury, anomalie pogodowe czy niedobór wody mogą utrudnić, a wręcz uniemożliwić funkcjonowanie i dalszy rozwój przedsiębiorstw. To zaś niesie za sobą szereg skutków społecznych, jak zmniejszenie liczby dostępnych miejsc pracy w lokalnych społecznościach i pogłębianie się ubóstwa. Dotyczy to w szczególności najbardziej surowcochłonnych, energochłonnych i emisyjnych sektorów gospodarki. Równocześnie przedsiębiorcy zdają sobie sprawę, że nie tylko wyzwania gospodarcze i środowiskowe, ale też społeczne mogą mieć wpływ na ich biznes. Nierówny dostęp do edukacji lub jej niska jakość mogą ograniczać dostępność nowych, dobrze wykwalifikowanych pracowników, a bieda czy wykluczenie cyfrowe mogą zmniejszyć liczbę konsumentów oraz użytkowników poszczególnych produktów lub usług. Redukcja emisji gazów cieplarnianych w energetyce i przemyśle, rozwój energetyki odnawialnej czy zmniejszenie zapotrzebowania na surowce naturalne i energię, ale też podwyższenie jakości życia, ograniczenie biedy i wykluczenia czy poprawa jakości i dostępności edukacji, wymagają systemowej współpracy instytucji państwowych z sektorem prywatnym.⁴

⁴ Agenda 2030 - Ministerstwo Rozwoju i Technologii- Portal Gov.pl (www.gov.pl), data dostępu 15.07.2024

Tab. 1: Przykładowe działania, które można podjąć na rzecz realizacji Agendy 2030

Źródło: *Zrównoważony rozwój i ESG – co warto wiedzieć? Poradnik dla przedsiębiorstw*

W najbliższych latach proces transformacji w kierunku gospodarki niskoemisyjnej oraz działania podejmowane w celu ograniczenia globalnego ocieplenia będą miały istotny wpływ na wszystkie podmioty, w tym na małe i średnie przedsiębiorstwa. MŚP które postrzegane są jako istotny element gospodarki rynkowej, poza tworzeniem potencjału gospodarczego, pełnią szereg funkcji społecznych i gospodarczych, a ich działalność przynosi efekty ekologiczne oraz ekonomiczne. Taka rola małych przedsiębiorstw wymaga także odpowiedzialności w funkcjonowaniu. Rosnące wymagania i potrzeby sprawiają, że mali przedsiębiorcy zauważają konieczność szukania nowej drogi, opartej nie tylko na osiągnięciu jak największej korzyści własnej, ale również na dostrzeganiu celów i potrzeb interesariuszy. Taką drogą jest prowadzenie działalności zgodnej z założeniami koncepcji społecznej odpowiedzialności przedsiębiorstw.

Większość branż zostanie w większym lub mniejszym stopniu dotknięta nowymi regulacjami wdrażającymi plany osiągnięcia neutralności klimatycznej. Mogą one wpłynąć na wyniki finansowe firm bezpośrednio, np. poprzez wzrost kosztów działalności (między innymi za sprawą wyższych cen surowców czy energii), ale także w sposób pośredni, w wyniku zmian preferencji konsumentów, którzy oczekiwać będą wiarygodnych informacji na temat wpływu prowadzonej przez przedsiębiorstwo działalności na środowisko. Dostosowanie do dynamicznie zmieniających się warunków prowadzenia działalności będzie kluczowe dla osiągnięcia sukcesu biznesowego, a liderzy transformacji będą mogli liczyć na korzystniejsze warunki bądź nowe źródła pozyskiwania finansowania. Widoczne staje się bowiem, że instytucje kredytujące czy inwestorzy preferują udzielanie finansowania projektom, które spełniają kryteria uznawane za zrównoważone.

3. Czym jest ESG?

ESG to skrót od angielskich słów: to skrót od angielskich słów Environmental - środowiskowy, Social - społeczny i Governance - ład organizacyjny. U podstaw tej koncepcji leży chęć poznania i oceny zarówno krótko, jak i długofalowego wpływu, jaki przedsiębiorstwo wywiera na społeczeństwo i środowisko w wyniku decyzji biznesowych. Strategia ESG wyznacza kierunki rozwoju biznesu (podobnie jak tradycyjna strategia rozwoju) z tą różnicą, iż porządkuje jednocześnie priorytety oraz procesy w tych trzech obszarach zrównoważonego rozwoju. ESG to jeden ze sposobów bardziej świadomego zarządzania organizacją, który uwzględnia jej rzeczywiste i potencjalnie negatywne oddziaływanie. ESG wymaga wyznaczenia mierzalnych celów, czyli zdefiniowania, co i jak organizacja chce osiągnąć, by być bardziej zrównoważoną. Cele te mogą odnosić się do krótkoterminowych działań oraz długofalowych planów. Są one formułowane na podstawie analizy wpływów, szacowania kosztów oraz znajomości kluczowych dla prowadzonej działalności obszarów⁵.

Wspólnymi celami ESG jest m.in.:

- ✓ Przeciwdziałanie zmianom klimatu poprzez redukcję emisji gazów cieplarnianych,
- ✓ adaptacja do zmian klimatu,
- ✓ ograniczanie zanieczyszczeń powietrza, gleby i wody,
- ✓ ograniczanie ilości odpadów, w tym odpadów opakowaniowych i plastiku, poprzez wdrażanie gospodarki obiegu zamkniętego, czyli sposobów postępowania zakładających maksymalne wykorzystanie pozyskanych już zasobów i ograniczanie ilości odpadów. GOZ nazywany jest też gospodarką cyrkularną, co odnosi się do zamykania obiegów przepływu zasobów i dążenia do braku odpadów,
- ✓ ochrona bioróżnorodności,
- ✓ minimalizowanie ryzyka wystąpienia przypadków łamania praw człowieka, w tym nadużyć w obszarze praw pracowniczych, wobec lokalnej społeczności, itp.
- ✓ rozwój kapitału ludzkiego.

Zgodnie z **Europejską Dyrektywą dot. Raportowania Zrównoważonego Rozwoju** (*Corporate Sustainability Reporting Directive - CSRD*) wybrane spółki mają obowiązek publikacji, obok informacji finansowych, również informacji związanych ze zrównoważonym rozwojem (tzw. niefinansowe). Wymagane staje się wskazanie wpływu

⁵ Rola małych podmiotów w zrównoważonej transformacji. Diagnoza wstępna i rekomendacje, Warszawa 2024

czynników ESG na decyzje biznesowe oraz decyzji biznesowych na otoczenie zewnętrzne, zwłaszcza w obszarze oddziaływania na klimat. Wytyczne te wymuszają konieczność przeprowadzenia rzetelnej analizy i określenia wpływu finansowego oraz biznesowego czynników ESG na wartość oraz strategię organizacji.

Z kolei raportowanie ESG umożliwia firmom mierzenie postępów i prezentowanie ich we wspomnianych obszarach.

Raport ESG powinien stanowić zatem coroczne podsumowanie realizacji założonej strategii ESG, pozwalając ocenić progres organizacji w zakresie zrównoważonego rozwoju w porównaniu z latami poprzednimi. Raport ESG będzie dodatkowo wymagał od przedsiębiorców (pracodawców) przeglądu obszaru związanego z zatrudnieniem. Z uwagi na kwestie jakie powinny zostać uwzględnione w raporcie ESG, takie jak np. czas pracy, odpowiednie płace czy równe traktowanie i równość szans dla wszystkich, przedsiębiorcy nie tylko będą musieli zidentyfikować wiele procesów w obszarze HR, ale także zebrać wymagane dane. Będzie to wiązało się z koniecznością przeprowadzenia audytów w zakresie HR w zakładach pracy, pozwalających na wcześniejsze zidentyfikowanie obszarów, w których mogą pojawiać się nieprawidłowości i wprowadzenie odpowiednich rozwiązań, które zapewnią dostosowanie się do obowiązujących przepisów.

ESG jako podstawa zrównoważonego biznesu

Sektor przedsiębiorstw, jako ważny element ekosystemu społeczno-gospodarczego, odgrywa znaczącą rolę w osiąganiu celów zrównoważonego rozwoju. Powiązanie jego różnych wymiarów z ESG opiera się na założeniu, że działania podejmowane przez pojedyncze organizacje mogą wpłynąć na szeroko pojęty proces zrównoważonego rozwoju. Porównać to można do budowania domu, w którym każda pojedyncza cegła potrzebna jest do tego, aby budynek mógł zostać ukończony.⁶

Przyjęcie Celów Zrównoważonego Rozwoju i przyporządkowanych im zadań oraz wprowadzanie regulacji obejmujących kwestie środowiskowe i społeczne przyczyniły się do powstania nowego kryterium oceny przedsiębiorstw. Dotyczyło ono wpływu działalności przedsiębiorstw w wymiarze ESG, odnoszącym się do kwestii środowiskowych, społecznych oraz związanych z ładem korporacyjnym. ESG w porównaniu do koncepcji CSR ma charakter wymierny i pozwala określić skalę działań przedsiębiorstwa w celu kreowania pozytywnego wpływu na interesariuszy – zarówno wewnętrznych (np. pracownicy), jak i zewnętrznych (np. konsumenci, społeczności lokalne).

⁶ Model zrównoważenia przedsiębiorstwa, Anna Zgrzywa-Ziemak, Oficyna Wydawnicza Politechniki Wrocławskiej, Wrocław 2019 r.

Jest wiele kwestii, które będą miały znaczenie i wpływ na rozwój biznesu w zakresie zrównoważonego rozwoju. Warto wskazać kilka istotnych:

- ✓ regulacje Unii Europejskiej, które wymagają od firm strategicznego zarządzania kwestiami ESG i transformacji na rzecz zrównoważonego rozwoju,
- ✓ oczekiwania konsumentów i konsumentek, którzy coraz częściej poszukują produktów i usług powstających z poszanowaniem kwestii społecznych i środowiskowych,
- ✓ wymagania w łańcuchach dostaw, coraz częstsze oczekiwania wobec dostawców, nie tylko w kwestii przestrzegania określonych zasad zrównoważonego rozwoju istotnych dla ich klientów, ale też raportowania danych w tym zakresie,
- ✓ zmiany rynkowe, nowe możliwości rozwoju produktów i usług i/lub rozwijania nowych segmentów biznesu w sposób zrównoważony.

Wykorzystanie czynników ESG pozwala lepiej zrozumieć, w jaki sposób przedsiębiorstwa zarządzają kwestiami środowiskowymi (E), społecznymi (S) i z zakresu ładu korporacyjnego (G) oraz jak włączają je do swoich działań biznesowych.

Tab. 2: Trzy ważne kategorie czynników, z których składa się ESG

Źródło: Zrównoważony rozwój i ESG – co warto wiedzieć? Poradnik dla przedsiębiorstw

Na rynku można znaleźć szereg publikacji i raportów dotyczącej tematyki ESG i zrównoważonego rozwoju. Najnowsza publikacja, o której warto wspomnieć to wydana w październiku 2024 r. diagnoza „Przedsiębiorcy MŚP a ESG: diagnoza GS1 Polska. Poziom wiedzy, postawy i potrzeby MŚP w dziedzinie zrównoważonego rozwoju” opisująca poziom wiedzy przedsiębiorstw o ESG. W badaniu wzięło udział 248 respondentów.

Z badania wysuwa się kilka istotnych wniosków⁷:

- ✓ 62,1% badanych nie zna aktualnie obowiązujących regulacji prawnych (CSRD),
- ✓ 55,1% nie wie, czym jest ESG,

⁷ Przedsiębiorcy MŚP a ESG: diagnoza GS1 Polska, GS1 Polska

- ✓ 80,7% badanych nie mierzy w ogóle śladu węglowego, a 91,2% nie zna trzech zakresów jego mierzenia,
- ✓ 49% nie wie, jakie są obowiązki i ryzyka, które wynikają z dyrektywy,
- ✓ 80,7% nie zna założeń cyfrowego paszportu produktowego.

Z badań jasno wynika, iż wiedza na temat ESG i aktualnych aktów prawnych związanych z dyrektywami nie jest najlepsza. Ponad 62% ankietowanych nie zna aktualnie obowiązujących regulacji prawnych w zakresie zrównoważonego rozwoju, a 49% nie wie, jakie obowiązki i ryzyka wynikają z dyrektywy CSRD. Brak tej wiedzy wśród MŚP jest przede wszystkim wyzwaniem dla dużych spółek. Małe i średnie przedsiębiorstwa stanowią bowiem ok. 99% wszystkich firm w Polsce i generują ok. 45% krajowego PKB. Niezbędna jest współpraca, wzajemna edukacja i transparentna komunikacja w zakresie potrzeb i możliwości związanych ze zrównoważonym rozwojem.⁸

Konieczna jest edukacja przedsiębiorców w tematyce ESG, ponieważ aż 88,1% badanych nie brało nigdy udziału w szkoleniach dotyczących ESG.

Projekt LIFE AFTER COAL PL wychodzi naprzeciw oczekiwaniom przedsiębiorców i organizuje dedykowane, bezpłatne spotkania tematyczne.

⁸ Przedsiębiorcy MŚP a ESG: diagnoza GS1 Polska, GS1 Polska

4. Podstawowe regulacje Unii Europejskiej w zakresie ESG

Szeroki pakiet regulacji w zakresie zrównoważonego rozwoju wprowadzany w UE na podstawie Europejskiego Zielonego Ładu z jednej strony oznacza wiele nowych obowiązków dla firm i konieczność dostosowania organizacji i procesów, co zazwyczaj powiązane jest z kosztami. Z drugiej strony należy jednak zauważyć, że powszechność regulacji i obejmowanie nimi szerokiego grona firm powoduje, że wymaga się od nich takich samych standardów działania, a w efekcie:

- ✓ obowiązki dotyczące informowania zwiększą dostępność porównywalnych, wiarygodnych i lepszej jakości danych ESG,
- ✓ taksonomia UE pozwoli ograniczyć greenwashing dzięki jednoznaczemu zdefiniowaniu kryteriów dla działalności zrównoważonych,
- ✓ narzędzia dostarczą rozwiązań wspierających i nagradzających firmy podejmujące działania na rzecz zrównoważonej transformacji.

Europejski Zielony Ład

To długoterminowy plan działania, którego celem jest wzmocnienie i przebudowa gospodarki UE, tak aby stała się ona mniej zależna od tradycyjnych nośników energii, zasobów pierwotnych oraz lepiej zabezpieczała prawa człowieka i warunki pracy, a także wywierała mniej negatywnych wpływów na środowisko. Skierowanie UE na drogę zrównoważonej transformacji oraz osiągnięcie neutralności klimatycznej do 2050 r. jest przykładem kompleksowej strategii wzrostu gospodarczego opartego na zasadach zrównoważonego rozwoju. Główne założenia Europejskiego Zielonego Ładu to w szczególności osiągnięcie neutralności klimatycznej UE do 2050 r. oraz ograniczenie emisji gazów cieplarnianych o 55% do 2030 r., ograniczenie wykorzystywania zasobów naturalnych oraz przechodzenie na gospodarkę obiegu zamkniętego, ograniczenie emisji gazów cieplarnianych w przemyśle do poziomu jak najbliższego zero oraz inwestowanie w zielone technologie i ochronę środowiska, zachowanie i odbudowę ekosystemów naturalnych i jeszcze bardziej odpowiedzialne podejście do produkcji dobrej jakości żywności jako podstawy dobrostanu obywateli oraz sprawiedliwe rozłożenie kosztów transformacji klimatycznej⁹.

Aby realizować ambitne cele zapisane w Europejskim Zielonym Ładzie od kilku lat w Unii Europejskiej powstają kolejne regulacje, które mają wspierać zrównoważoną transformację, i przekierowywać więcej środków finansowych na zrównoważone projekty i inwestycje.

⁹ Sprawozdawczość ESG, Katarzyna Siwiec, wydawnictwo C.H. Beck

Wszystkie poniższe regulacje są częścią Europejskiego Zielonego Ładu, który ma pomóc przekształcić UE w zrównoważoną i konkurencyjną gospodarkę.

Taksonomia EU

Taksonomia to system klasyfikacji działań na rzecz zrównoważonego rozwoju, który ułatwia podejmowanie decyzji inwestycyjnych. Taksonomia zawiera listę działalności gospodarczych uznanych za szczególnie ważne pod względem ich wpływów środowiskowych oraz kryteriów, które musi dana działalność spełniać, aby można było ją uznać za zrównoważoną. W ten sposób Unia Europejska próbuje zachęcić banki i fundusze inwestycyjne do przekierowania strumieni finansów w stronę zielonych inwestycji, które wspierając inwestowanie w pożądane, „zrównoważone” w rozumieniu Taksonomii technologie, umożliwią transformację UE w kierunku zrównoważonego rozwoju.

Rozporządzenie (UE) 2020/852

Pełna nazwa: *Rozporządzenie Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) 2020/852 z dnia 18 czerwca 2020 r. w sprawie ustanowienia ram ułatwiających zrównoważone inwestycje, zmieniające rozporządzenie (UE) 2019/2088*

Dotyczy: Uczestnicy rynków finansowych, emitenci obligacji, przedsiębiorstwa objęte dyrektywą NFRD

Aby spełnić wymagania Taksonomii, konieczna jest zgodność z technicznymi kryteriami kwalifikacji. Przedstawiają one dokładne wytyczne, jakie działalność musi spełniać, aby kwalifikować się jako wnosząca istotny wkład w realizację co najmniej jednego z celów środowiskowych oraz nie wyrządzająca im poważnej szkody. Są one przyjmowane przez Komisję Europejską w formie aktu delegowanego, czyli dodatkowej legislacji przyjmowanej na podstawie uprawnienia zawartego w samym rozporządzeniu Taksonomii.

Pełna nazwa: *Rozporządzenie delegowane komisji (UE) 2021/2139 z dnia 4 czerwca 2021 r. uzupełniające rozporządzenie Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) 2020/852 poprzez ustanowienie technicznych kryteriów kwalifikacji służących określeniu warunków, na jakich dana działalność gospodarcza kwalifikuje się jako wnosząca istotny wkład w łagodzenie zmian klimatu lub w adaptację do zmian klimatu, a także określeniu, czy ta działalność gospodarcza nie wyrządza poważnych szkód względem żadnego z pozostałych celów środowiskowych.*

Pełna nazwa: *Rozporządzenie delegowane komisji (UE) 2023/2486 z dnia 27 czerwca 2023 r. uzupełniające rozporządzenie Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) 2020/852*

poprzez ustanowienie technicznych kryteriów kwalifikacji służących określeniu warunków, na jakich dana działalność gospodarcza kwalifikuje się jako wnosząca istotny wkład w zrównoważone wykorzystywanie i ochronę zasobów wodnych i morskich, w przejście na gospodarkę o obiegu zamkniętym, w zapobieganie zanieczyszczeniu i jego kontrolę lub w ochronę i odbudowę bioróżnorodności i ekosystemów, a także określeniu, czy ta działalność gospodarcza nie wyrządza poważnych szkód względem któregokolwiek z innych celów środowiskowych, i zmieniające rozporządzenie delegowane Komisji (UE) 2021/2178 w odniesieniu do publicznego ujawniania szczególnych informacji w odniesieniu do tych rodzajów działalności gospodarczej

Sustainability Reporting Directive (CSRD)

Dyrektywa CSRD zastąpiła dyrektywę NFRD (*Non-financial Reporting Directive*). Jej celem jest zapewnienie regularnego dostarczania precyzyjnych i łatwych do porównania danych ESG. Kluczowe zmiany wprowadzone dyrektywą CSRD to między innymi obowiązek raportowania znacznie szerszej grupy przedsiębiorstw – obecnie objęte nim są tylko największe jednostki zainteresowania publicznego (duże giełdowe spółki, banki, ubezpieczyciele), a CSRD nałoży obowiązki sprawozdawcze na wszystkie duże firmy. Przedsiębiorstwa będą zobowiązane do przygotowywania raportów ESG w znacznie szerszym zakresie niż dzieje się to obecnie na podstawie dyrektywy NFRD, która wymaga ujawnienia istotnych danych dotyczących co najmniej kwestii środowiskowych, społecznych i pracowniczych, przeciwdziałania korupcji i poszanowania praw człowieka, ale nie precyzuje szczegółowo zagadnień, które powinny zostać opisane i nie zawiera konkretnych metryk i wskaźników, które powinny zostać ujawnione. Dane będą udostępniane zgodnie z obowiązującymi, jednolitymi standardami – ESRS (*European Sustainability Reporting Standards*). Wprowadzona zostanie uproszczona wersja raportowania dla MŚP. Raport dotyczący kwestii zrównoważonego rozwoju będzie obowiązkowym elementem sprawozdania z działalności firmy. Dane będą obowiązkowo podlegały niezależnej weryfikacji, prowadzonej przez zewnętrzny podmiot. Docelowo Komisja Europejska opracuje standard weryfikacji raportów zrównoważonego rozwoju, zgodnie z którym takie weryfikacje będą prowadzone.

Dyrektywa (UE) 2022/2464

Pełna nazwa: *Dyrektywa Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) 2022/2464 z dnia 14 grudnia 2022 r. w sprawie zmiany rozporządzenia (UE) nr 537/2014, dyrektywy 2004/109/WE, dyrektywy 2006/43/WE oraz dyrektywy 2013/34/UE w odniesieniu do sprawozdawczości przedsiębiorstw w zakresie zrównoważonego rozwoju.*

Dotyczy:

- Rok 2024: Organizacje objęte NFRD (Raport w 2025 roku)
- Rok 2025: Duże organizacje spełniające określone wymogi (Raport w 2026 roku)
- Rok 2026: Małe i średnie przedsiębiorstwa notowane na giełdzie (Raport w 2027 roku)
- Rok 2028: Niektóre firmy spoza UE (Raport w 2029 roku)

Rozporządzenie ustanawiające standardy ESRS

ESRS to skrót angielskiej nazwy *European Sustainability Reporting Standards*, czyli standardy sprawozdawczości w zakresie zrównoważonego rozwoju. Standardy ESRS stanowią zestaw konkretnych wskaźników i wymogów raportowania jest ich łącznie 12 (patrz tab.4). Dwa z nich tzw. ogólne, definiują zasady sprawozdawczości zrównoważonego rozwoju oraz nadrzędne wymagania dotyczące ujawniania informacji. Pozostałe dziesięć, tzw. tematycznych dotyczy poszczególnych obszarów ESG.

Rozporządzenie (UE) 2023/2772

Pełna nazwa: *Rozporządzenie delegowane Komisji (UE) 2023/2772 z dnia 31 lipca 2023 r. uzupełniające dyrektywę Parlamentu Europejskiego i Rady 2013/34/UE w odniesieniu do standardów sprawozdawczości w zakresie zrównoważonego rozwoju.*

W związku z faktem, iż jakość polskiego tłumaczenia ESRS była bardzo niska (polskie ESRS zawierały mniej lub bardziej oczywiste błędy), to zgodnie z uwagami wielu instytucji, Komisja zdecydowała się w całości na nowo wydać polską wersję ESRS.

Pełna nazwa: *Sprostowanie do rozporządzenia delegowanego Komisji (UE) 2023/2772 z dnia 31 lipca 2023 r. uzupełniającego dyrektywę Parlamentu Europejskiego i Rady 2013/34/UE w odniesieniu do standardów sprawozdawczości w zakresie zrównoważonego rozwoju.*

Dotyczy: Firm objętych dyrektywą CSRD

Carbon Border Adjustment Mechanism (CBAM), czyli mechanizm dostosowywania cen na granicach z uwzględnieniem emisji CO₂

To rodzaj podatku nakładanego na towary sprowadzane do Unii Europejskiej. Ma na celu zapobiec „ucieczce” emisji gazów cieplarnianych poza granice UE oraz wesprzeć konkurencyjność europejskich producentów. CBAM ma pomóc chronić firmy przed nieuczciwą konkurencją spoza Unii Europejskiej i możliwością oferowania przez podmioty z innych krajów tańszych produktów i usług, ze względu na mniej

restrykcyjne standardy środowiskowe lub ich brak w kraju, w którym dany produkt lub usługa powstała.

Rozporządzenie (UE) 2023/956

Pełna nazwa: *Rozporządzenie Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) 2023/956 z dnia 10 maja 2023 r. ustanawiające mechanizm dostosowywania cen na granicach z uwzględnieniem emisji CO₂.*

Dotyczy: Importerzy towarów wysokoemisyjnych

Wydaje się, że konieczność działań na rzecz zrównoważonego rozwoju, wspierana poprzez wymagania rynkowe oraz regulacje prawne, stanie w najbliższych latach przed każdą firmą. Kluczowym pytaniem, przed którym zazwyczaj stają firmy chcące działać na rzecz zrównoważonego rozwoju, jest: od czego zacząć?

5. Dyrektywa CSRD, kto będzie objęty raportowaniem?

Obowiązek raportowania niefinansowego został wprowadzony Dyrektywą w sprawie ujawniania danych niefinansowych (NFRD, *Non-Financial Reporting Directive*), wdrożoną do polskiego porządku prawnego w przepisach ustawy o rachunkowości. Konieczność przygotowania ujawnień niefinansowych na mocy NFRD dotyczyła największych spółek (zatrudniających więcej niż 500 pracowników), które – wobec braku jednolitego standardu raportowania – korzystają z dostępnych wytycznych rynkowych. Najczęściej były to wytyczne do raportowania kwestii zrównoważonego rozwoju *Global Reporting Initiative*, powszechnie nazywane GRI.

W dniu 5 stycznia 2023 r. weszła w życie dyrektywa CSRD, która jest następcą dyrektywy NFRD. Nakłada ona na firmy o określonej wielkości prowadzenie sprawozdawczości w zakresie ich wpływu na społeczeństwo i środowisko. Jednakże, dyrektywa CSRD zwiększa zakres i dokładność wymaganych raportów ESG, a także nakłada obowiązek ich przekazywania na większą liczbę firm.

CSRD wprowadza istotną zmianę, wymagając od szerszego grona spółek ujawniania kompleksowych informacji na temat zrównoważonego rozwoju. Określa jakościowe i ilościowe wymogi dotyczące raportowania kwestii zrównoważonego rozwoju oraz zaostrza zasady raportowania informacji społecznych i środowiskowych. Stworzy to kulturę przejrzystości, która umożliwi inwestorom ocenę ryzyka inwestycyjnego i pomoże różnym zainteresowanym stronom ocenić wyniki przedsiębiorstw w zakresie zrównoważonego rozwoju w ramach Europejskiego Zielonego Ładu. CSRD przewiduje cyfryzację informacji dotyczących zrównoważonego rozwoju. System CSRD został opracowany w harmonii z przepisami UE i inicjatywami dotyczącymi sprawozdawczości w zakresie zrównoważonego rozwoju, co zmniejszy koszty sprawozdawczości spółek poprzez zmniejszenie liczby wniosków o informacje dotyczące zrównoważonego rozwoju.

Kto będzie objęty dyrektywą?

Od stycznia 2024 roku dyrektywa CSRD dotyczy firm, które obecnie podlegają dyrektywie NFRD (czyli firmy zatrudniające ponad 500 osób i będące jednostkami zainteresowania publicznego). Oznacza to, że duże jednostki będą musiały zastosować nowe standardy raportowania i przygotować pierwsze raporty zgodnie z nimi w roku 2025 (za rok 2024). Rok później, czyli dla raportów za rok 2025 publikowanych w 2026 roku, obowiązek raportowania informacji o zrównoważonym rozwoju obejmie

pozostałe duże spółki, które podlegają dyrektywie CSRD (czyli wszystkie firmy zatrudniające powyżej 250 pracowników). Dla raportów za rok 2026 publikowanych w 2027 roku, obowiązek obejmie ostatnią grupę, czyli małe i średnie przedsiębiorstwa notowane na giełdzie, zatrudniające powyżej 10 pracowników.

Tab. 3: Terminy raportowania

Rodzaj Firmy	Za rok	Termin złożenia raportu
Duże spółki interesu publicznego, objęte już dyrektywą NFRD i zatrudniające powyżej 500 pracowników	2024	2025
Duże przedsiębiorstwa, które nie podlegają dyrektywie NFRD i zatrudniające ponad 250 pracowników i/lub mające 40 mln € obrotów i/lub 20 mln € całkowitych aktywów	2025	2026
MŚP, a także inne przedsiębiorstwa notowane na giełdzie	2026	2027

Źródło: Opracowanie własne na podstawie publikacji „Zrównoważony rozwój i ESG – co warto wiedzieć? Poradnik dla przedsiębiorstw”

Dyrektywie CSRD podlega około 50.000 spółek na całym świecie, m.in.:

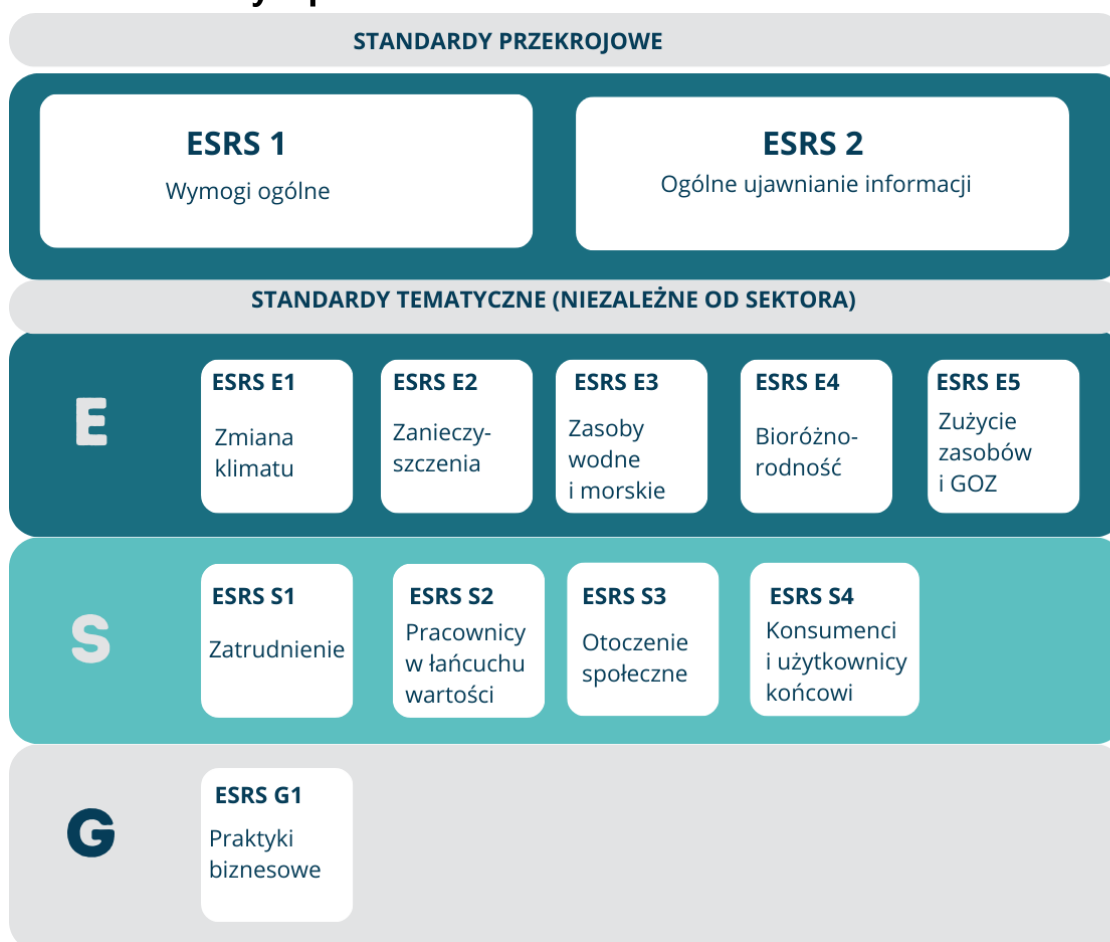
- ✓ spółki notowane na rynku regulowanym w UE (z pewnymi wyjątkami, takimi jak „mikroprzedsiębiorstwa”),
- ✓ nienotowane spółki z UE o określonej wielkości (w tym unijne spółki zależne spółek z siedzibą poza UE, które mogą być objęte skonsolidowaną sprawozdawczością spółek dominujących),
- ✓ nienotowane na giełdzie spółki dominujące z UE z łącznymi udziałami kapitałowymi o określonej wielkości.¹⁰

¹⁰ <https://www.pwc.pl/pl/artykuly/dyrektywa-csrd-jakiezmiiany-wprowadza-w-raportowaniu-esg.html>

W Polsce dyrektywa obejmie początkowo około 3.500 spółek. Warto jednak pamiętać, że pośrednio będzie ona dotyczyła dużo większej grupy: kontrahentów, klientów i innych interesariuszy firm zobligowanych do raportowania niefinansowego.

Dyrektywa CSRD przewiduje, że przedsiębiorstwa, które będą przygotowywać raport ESG, będą zobowiązane do stosowania tzw. ESRS, czyli europejskich standardów sprawozdawczości w zakresie zrównoważonego rozwoju. Celem zastosowania tych standardów jest przede wszystkim zapewnienie spójności, jak i pewnej porównywalności przygotowywanych raportów ESG. Dwanaście opublikowanych przez Komisję Europejską standardów dzielimy na standardy przekrojowe oraz tematyczne: środowisko, ludzie i społeczeństwo oraz ład zarządczy.

Tab. 4: Standardy raportowania

Źródło: <https://kpmg.com/pl/pl/home/services/esg-environmental-social-and-governance/raportowanie-esg-zgodne-z-dyrektywa-csrd.html> 4.10.2024 r.

ESRS 1 (Wymogi ogólne) i ESRS 2 (Ogólne ujawnianie informacji) określają ogólne wymogi, których spółki powinny przestrzegać, przygotowując raporty w sprawie

zrównoważonego rozwoju. Są one przekrojowe i mają zastosowanie na poziomie ogólnym do wszystkich kwestii związanych ze zrównoważonym rozwojem.

ESRS 1 określa ogólne wymogi, których muszą przestrzegać spółki raportujące zgodnie z ESRS. W przeciwieństwie do pozostałych standardów, ESRS 1 nie zawiera żadnych konkretnych wymogów dotyczących ujawniania informacji. Zamiast tego określa ramy koncepcyjne wyjaśniające kluczowe zasady i koncepcje raportowania. Określa również, w jaki sposób należy prezentować informacje dotyczące zrównoważonego rozwoju.

Z kolei ESRS 2 określa przekrojowe wymogi dotyczące ujawniania informacji. Obejmują one ogólną charakterystykę spółki, opis jej modelu biznesowego, strategii i struktury zarządzania, a także ocenę istotności wpływu na zrównoważony rozwój, ryzyka i możliwości oraz proces należytej staranności w zakresie zrównoważonego rozwoju. Wymogi dotyczące ujawniania informacji zawarte w ESRS 2 (jak również w standardach tematycznych) dotyczą następujących obszarów¹¹:

- ✓ zarządzanie (GOV),
- ✓ strategia (SBM),
- ✓ zarządzanie wpływem, ryzykiem i szansami (IRO),
- ✓ wskaźniki i cele.

Zakres raportowanych informacji

Dyrektywa CSRD opisuje strukturę raportu, wskazując, że będzie on musiał prezentować informacje w kilku grupach.¹²

1. Opis strategii biznesowej oraz przyjętego modelu prowadzenia biznesu

Jednostki powinny w sprawozdaniach w sekcji związanej z modelem i strategią biznesową zawrzeć takie informacje, jak:

- ✓ odporność modelu biznesowego i strategii biznesowej jednostki na ryzyka odnoszące się do kwestii związanych ze zrównoważonym rozwojem,
- ✓ możliwości otwierające się przed jednostką w związku z kwestiami związanymi ze zrównoważonym rozwojem,
- ✓ plany jednostki, w tym działania wdrażające i powiązane z nimi plany finansowe i inwestycyjne służące zapewnieniu, aby model biznesowy i strategia biznesowa jednostki uwzględniały przejście na zrównoważoną gospodarkę i ograniczenie globalnego ocieplenia do 1,5°C, zgodnie z Porozumieniem Paryskim do Ramowej Konwencji Narodów Zjednoczonych w sprawie zmian klimatu przyjętym w dniu 12 grudnia 2015 r. oraz z celem,

¹¹ Wytyczne do raportowania ESG. Przewodnik dla Spółek. GPW.2023

¹² Sprawozdawczość ESG, Katarzyna Siwiec, wydawnictwo C.H. Beck

jakim jest osiągnięcie neutralności klimatycznej do 2050 r., jak określono w rozporządzeniu Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) 2021/1119; a także, w stosownych przypadkach, informacje o narażeniu jednostki na działalność związaną z węglem, ropą naftową i gazem,

- ✓ informacje na temat tego, w jaki sposób w modelu biznesowym i strategii biznesowej jednostki uwzględniono interesy zainteresowanych stron danej jednostki oraz o wpływie jednostki na kwestie związane ze zrównoważonym rozwojem,
- ✓ informacje na temat sposobu wdrożenia strategii jednostki w odniesieniu do kwestii związanych ze zrównoważonym rozwojem.

Celem tej części raportu jest przedstawienie danych dotyczących sektora, w jakim działa jednostka, założeń tej jednostki przyjętych w kierunku Europejskiego Zielonego Ładu, misji i wizji przedsiębiorstwa, podjętych i planowanych działań, tego, w jaki sposób spółka przewiduje prowadzić działania mające na celu ochronę środowiska, czy też jak zamierza troszczyć się o społeczność. Ten zakres informacji ma uzmysłowić inwestorom czy kontrahentom, jak firma raportująca odpowiada na wyzwania związane z ochroną środowiska, jak jest do tego przygotowana, jak widzi filary ESG w swojej działalności. Wszystkie te informacje mają pomóc zainteresowanym ocenić, czy usługi realizowane przez podmiot raportujący bądź zbywane przez niego produkty realizują unijne cele zrównoważonego rozwoju. Podmiot będzie musiał zamieścić ocenę aktualnej pozycji rynkowej przedsiębiorstwa w odniesieniu do jego celów i zadań oraz zawrzeć oświadczenie o zamierzonym kierunku rozwoju przedsiębiorstwa. Dopuszczalne będzie opracowanie więcej niż jednego modelu biznesowego.

2. Opis określonych w czasie celów podmiotu w zakresie zrównoważonego rozwoju, w tym w stosownych przypadkach bezwzględnych celów redukcji emisji gazów cieplarnianych co najmniej na lata 2030 i 2050, opis postępów poczynionych przez jednostkę na rzecz osiągnięcia tych celów oraz oświadczenie, czy cele jednostki związane z czynnikami środowiskowymi opierają się na rozstrzygających dowodach naukowych.¹³

Ta część raportu powinna szczegółowo omawiać cele, jakie podmiot stawia sobie w zakresie strategii zrównoważonego rozwoju, czyli precyzyjnie określać, jakie ma on cele środowiskowe, społeczne i zarządcze, jak zamierza wywierać wpływ na

¹³ Sprawozdawczość ESG, Katarzyna Siwiec, wydawnictwo C.H. Beck

otoczenie społeczne, poczynając od klientów, pracowników, aż po swoich dostawców czy usługodawców, jak chce oddziaływać na środowisko i jak zarządza personelem, jakie kroki podejmuje w celu poszanowania praw człowieka. Powinny się znaleźć tu także wskazówki, jak podmiot wiąże zrównoważony rozwój z codziennymi decyzjami biznesowymi, jak ambitne są jego cele klimatyczne, a jeżeli emituje gazy cieplarniane, to jak zamierza je zredukować we wskazanej perspektywie czasowej. Zainteresowani powinni móc z tej części raportu odczytać, jaki jest stopień zaawansowania w zakresie stawianych sobie przez jednostkę celów.

3. Opis roli organów administrujących, zarządzających i nadzorujących w odniesieniu do kwestii związanych ze zrównoważonym rozwojem oraz ich wiedzy eksperckiej i umiejętności koniecznych do wypełniania tej roli lub dostępu tych organów do wiedzy eksperckiej i umiejętności.¹⁴

W powyższym zakresie raport powinien, w sposób zwięzły, uwzględniać rolę każdego z organów (administrującego, zarządzającego, nadzorującego) w zakresie ochrony środowiska, polityki społecznej i zarządzania firmą. W zależności od struktury prawnej danego podmiotu objąć on może organy administrujące, zarządzające i nadzorcze różnych szczebli.

W tej części powinny znaleźć się informacje, jak każdy z tych organów angażuje się w polityki i cele zrównoważonego rozwoju, czy podmiot ma w swojej strukturze wewnętrzny dział dedykowany polityce zrównoważonego rozwoju, którego rolą jest kontrola bądź zarządzanie ryzykiem w odniesieniu do procesu sprawozdawczości w zakresie zrównoważonego rozwoju, czy też obowiązki z tego zakresu są delegowane na poszczególne komórki, oraz jak wygląda chociażby wewnętrzna struktura takiego działu. Powinny się tu znaleźć też informacje o dostępie ze strony członków organów administrujących, zarządzających i nadzorujących danej jednostki do kwestii związanych ze zrównoważonym rozwojem, a także ich dostępie do wiedzy eksperckiej i umiejętnościach niezbędnych do pełnienia tej roli.

Dodatkowo jednostka przedstawia, w jaki sposób kryteria wyboru związane ze zrównoważonym rozwojem zastosowane zostały do wyboru członków organów zarządzających, aby zapewnić adekwatność umiejętności, kompetencji, różnorodności i niezależności w stosunku do konkretnych specyficznych wyzwań i możliwości przedsiębiorstwa związanych ze zrównoważonym rozwojem.

¹⁴ Sprawozdawczość ESG, Katarzyna Siwiec, wydawnictwo C.H. Beck

4. Opis polityk podmiotu w zakresie kwestii związanych ze zrównoważonym rozwojem

W tej części jednostka raportująca powinna zawrzeć informacje, czy posiada zbiory zasad (polityki) m.in. przeciwdziałania nadużyciom, jaki dział jednostki czuwa nad ich przestrzeganiem, czy i jak prowadzone są kontrole przestrzegania zasad wynikających z przyjętych polityk, jakie rozwiązania podmiot stosuje celem zgłaszania np. podejrzeń korupcji, czy oferuje dla swoich pracowników szkolenia w tym zakresie.

Podmiot powinien opisać, jak identyfikuje ryzyka ESG i jak unika działań, które nie spełniają wymogów środowiskowych i społecznych. W standardach zakłada się, że ujawnienie informacji na temat specyficznych dla jednostki istotnych wpływów, ryzyk i szans związanych ze zrównoważonym rozwojem powinno być wystarczająco szczegółowe, aby czytelnicy mogli zrozumieć zarówno rzeczywiste, jak i potencjalne wpływy na ludzi lub środowisko w perspektywie krótko-, średnio lub długoterminowej, w tym wpływy bezpośrednie oraz zrozumieć, dlaczego ryzyka te mogą wpłynąć na przyszłe przepływy pieniężne, a tym samym na wartość przedsiębiorstwa tej jednostki w perspektywie krótko, średnio lub długoterminowej, ale nie są ujęte w sprawozdawczości finansowej na dzień sprawozdawczy.

5. Inne

Dodatkowo jednostki powinny uwzględnić w raporcie:

- ✓ informacje o istnieniu systemów zachęt dotyczących kwestii związanych ze zrównoważonym rozwojem oferowanych członkom organów administrujących, zarządzających i nadzorujących,
- ✓ opis procesu należytej staranności wdrożonego przez jednostkę w odniesieniu do kwestii związanych ze zrównoważonym rozwojem oraz w stosownych przypadkach, zgodnie z unijnymi wymogami dotyczącymi prowadzenia przez jednostkę procesu należytej staranności,
- ✓ opis najważniejszych rzeczywistych lub potencjalnych niekorzystnych skutków związanych z własnymi operacjami jednostki i jej łańcuchem wartości, w tym z jej produktami i usługami, stosunkami gospodarczymi i łańcuchem dostaw; opis działań podjętych w celu zidentyfikowania i monitorowania tych skutków, a także innych negatywnych skutków, które jednostka jest zobowiązana zidentyfikować zgodnie z innymi wymogami unijnymi, w celu przeprowadzenia przez jednostkę procesu należytej staranności odnośnie do wszelkich działań podjętych przez jednostkę w celu zapobiegania rzeczywistym lub potencjalnym negatywnym skutkom, łagodzenia ich, zaradzania im lub niwelowania ich oraz w odniesieniu do wyniku tych działań,

- ✓ opis podstawowych ryzyk dla jednostki w odniesieniu do kwestii związanych ze zrównoważonym rozwojem, w tym opis głównych rodzajów zależności jednostki od tych kwestii oraz sposobu zarządzania przez jednostkę tymi ryzykami,
- ✓ istotne wskaźniki w odniesieniu do ujawnionych informacji, o których mowa wyżej,
- ✓ przedstawienie procesu przeprowadzonego w celu identyfikacji informacji zawartych w sprawozdaniu z działalności.

W stosownych przypadkach ujmowane mogą być również informacje na temat łańcucha wartości jednostki, w tym jej własnych operacji, produktów i usług, relacji biznesowych i jej łańcucha dostaw. Tym samym podmiot raportujący będzie wskazywał np. jak wybiera swoich dostawców czy usługodawców, czy weryfikuje ich pod kątem spełnienia określonych wymogów w zakresie ESG, a więc czy prowadzą działalność uwzględniającą aspekty środowiskowe, czy przestrzegają praw pracowników, itd.¹⁵

¹⁵ Sprawozdawczość ESG, Katarzyna Siwiec, wydawnictwo C.H. Beck

6. Podsumowanie

O tematyce ESG i zrównoważonym rozwoju można by pisać dużo więcej. Przedstawione informacje w niniejszym podręczniku są tylko częścią wiedzy, którą chcemy Państwu przekazać.

Warto zapamiętać, że cała filozofia ESG to nie tylko wytyczne dotyczące dużych przedsiębiorstw, jest to przede wszystkim doskonałe narzędzie do prowadzenia efektywnego i odpowiedzialnego biznesu w poszanowaniu środowiska oraz funkcjonującego w nim człowieka. Przygotowując koncepcje ESG należy kierować się chęcią poznania i oceny krótko, jak i długofalowego wpływu jakie przedsiębiorstwo wywiera na społeczeństwo i środowisko w wyniku decyzji biznesowych.

Raportowanie ESG doskonale wpisuje się w potrzeby walki z rosnącym zagrożeniem spowodowanym zmianami klimatycznymi, która to polityka od wielu lat jest priorytetowa dla Unii Europejskiej. Zważywszy na powyższe, niniejsze opracowanie ma zadanie przybliżyć sam cel raportowania ESG, jego znaczenie w kontekście całej polityki zrównoważonego rozwoju Unii Europejskiej, której Polska jest przecież częścią, a także przedstawić, kogo będą dotyczyły nowe obowiązki, w jakim zakresie oraz w jaki sposób już wkrótce zwiększona ilość polskich firm będzie musiała prezentować określone dane. Z przeprowadzonych badań i analiz wynika, iż tematyka ESG nie jest jeszcze rozpowszechniona wśród przedsiębiorców, dlatego właśnie powstała niniejsza publikacja. Wierzmy, że publikacja, którą trzymasz w ręku, pomogła ci zagłębić się w tematykę raportowania ESG i przybliżyć podstawową wiedzę w przedmiotowym zakresie.

Zachęcamy również do kontaktu z naszymi konsultantami, którzy chętnie udzielą informacji nie tylko w tematyce ESG, ale również w szeroko pojętej neutralności klimatycznej.

✓ **Agencja Rozwoju Regionalnego S.A. w Koninie**

ul. Zakładowa 4

62-510 Konin

tel. 63/ 245-30-95 w. 47

e-mail: life@arrkonin.org.pl

<https://arrkonin.org.pl/>

<https://life.arrkonin.org.pl/>

Bibliografia

1. Agenda 2030 - Ministerstwo Rozwoju i Technologii- Portal Gov.pl (www.gov.pl), (dostęp: 15.07.2024 r.).
2. https://life.arrkonin.org.pl/wp-content/uploads/2023/05/1_SNK_11_03_2021.pdf
3. Realizacja Celów Zrównoważonego Rozwoju w Polsce. Raport 2018.
4. Zrównoważony rozwój i ESG – co warto wiedzieć? Poradnik dla przedsiębiorstw. 2024 r.
5. Model zrównoważenia przedsiębiorstwa, Anna Zgrzywa-Ziemak, Oficyna Wydawnicza Politechniki Wrocławskiej, Wrocław 2019 r.
6. Sprawozdawczość ESG, Katarzyna Siwiec, wydawnictwo C. H. Beck.
7. <https://www.pwc.pl/pl/artykuly/dyrektywa-csrd-jakiezmiiany-wprowadza-w-raportowaniu-esg.html>
8. <https://kpmg.com/pl/pl/home/services/esg-environmental-social-andgovernance/raportowanie-esg-zgodne-z-dyrektywa-csrd.html> (dostęp: 4.10.2024 r.)
9. Wytyczne do raportowania ESG. Przewodnik dla Spółek, GPW, 2023.
10. Przedsiębiorcy MŚP a ESG: diagnoza GS1 Polska, GS1 Polska.
11. Rola Małych podmiotów w zrównoważonej transformacji. Diagnoza wstępna i rekomendacje, Warszawa, 2024.

Spis Tabel

1. Tab. 1: Przykładowe działania, które można podjąć na rzecz realizacji Agendy 2030
2. Tab. 2: Trzy ważne kategorie czynników, z których składa się ESG
3. Tab. 3: Terminy raportowania
4. Tab. 4: Standardy raportowania

